

**Барановська
Ірина Георгіївна**

кандидатка педагогічних наук, доцентка
кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0002-8923-0739

**Білоконь
Яна Вікторівна**

здобувачка ступеня вищої освіти «бакалавр»,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського

**Моркот
Діана Віталіївна**

здобувачка ступеня вищої освіти «бакалавр»,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського

ТЕАТР – МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ДЛЯ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Однією з окрас Поділля є Вінницький академічний музично-драматичний театр імені М. Садовського. Вінницький театр – перлина регіону, що має цікаву історію, традиції та унікальні реалії мистецького життя. Вже 121 сезон вінничани та гості міста мають можливість насолоджуватися мистецтвом створення вистав різних театральних колективів. Важливо, що навіть у складні періоди розвитку суспільства (голодомор, період німецької окупації під час Другої світової війни, економічні кризи) театр продовжував та продовжує розвиватись. Сьогодні в період пандемії колектив театру плідно працює весь театральний сезон, запрошуючи шанувальників долучитися до прекрасного. П'ять разів на тиждень колектив театру готує глядачам вистави, різноманітні за жанром, стилем, за творами вітчизняних і світових класиків, сучасних авторів та народними мотивами. В доробку творчого колективу є спектаклі, котрі можна побачити кожного театального сезону, а є й прем'єри, котрі збирають аншлаги. Серед кращих вистав театру – «Маруся Чурай» за Л. Костенко (2000), «Потрібен брехун» Д. Псафаса (2004), «Дядя Ваня» А. Чехова, «Макбет» В. Шекспіра (обидві – 2005) [2].

Мати театр у своєму рідному місті, як і століття тому, так і зараз, – велика честь. Вінницький театр сьогодні – це мистецько-культурний простір обласного міста, осередок його культурного життя, оскільки він повністю пристосований до освітньо-дозвіллевих потреб міста та слугує для розвитку естетичної культури своїх шанувальників, зокрема й студентів, майбутніх учителів.

У контексті означеної проблеми цікавою вважаємо філософську думку П. Флоренського, який ідентифікує культуру з простором (середовищем), що зрощує особистість [5], оскільки культура — це діяльність з організації простору. В проєкції на простір театру, в одному випадку, це — простір життєвих, творчих відносин, комунікаційних зв'язків тощо. В інших випадках — цей простір є мисленнєвою моделлю дійсності, а діяльність із його організації називається наукою та філософією... Незаперечною, на наш погляд, є думка дослідника, що організація таких просторів (третій опосередкований випадок) — є мистецтвом [5, 112].

Отже, мистецько-культурний простір театру можна розглядати як сукупність цінностей, зразків успішного вирішення життєвих та освітніх завдань, що слугують джерелом естетичного розвитку особистості майбутніх учителів. Перед театральним колективом (акторами, режисером, сценаристом, музикантами, художником, декоратором, хореографом, гримерами, костюмерами тощо) стоїть актуальне завдання: наповнити театральний простір змістом, який би слугував для розвитку особистості та всього суспільства [1]. За словами керівниці літературно-драматичного відділу театру Світлани Фицайло, «сьогодні у театрі служить близько 160 осіб: це і знамі актори (у трупі є п'ять народних артистів України: Лідія Белозьорова, Клавдія Баріл, Валерій Прусс, Таїса Славінська, Анатолій Вольський). Є також одинадцять заслужених артистів України: Надія Колесниченко, Володимир Постніков, Анатолій Книшук, Надія Кривцун, Діана Калакай, Микола Чуча, Жанна Андрусисена, Наталя Шолом, Любов Остапчук, Максим Какар'їн, Олена Пархоменко та молоді талановиті артисти. Режисер — Тарас Мазур, головний режисер — Таїса Славінська. Директор театру — Володимир Лозовський» [3]. Цей потужний театральний колектив створює особливу естетичну атмосферу в театрі, де відчутна органічна синергія мистецтва та освіти, що з різних боків впливає та діє на глядача. Театр приваблює своєю вишуканістю, естетикою та красою.

Мистецько-культурний простір театру — це храм, вмістилище, де відбуваються різноманітні культурні події (вистави, зустрічі, концерти, навіть екскурсії), це унікальна будівля, приміщення якого мають свій особливий дизайн інтер'єру, акустику, де панує магічна атмосфера творчого театального життя зі своїми законами, таємницями, секретами. Театр має дві сцени — велику та малу, глядацькі зали, два буфети, окреме фое, вестибюль, касу, вбиральні з дзеркалами та умивальниками. В театрі є цехи, які займаються виготовленням бутафорії, декорацій, костюмів, перук. Будівля ще з самого початку свого існування мала електричне освітлення. Унікальною особливістю театру є його велика сцена, яка обертається.

Також є музей історії театру. У ньому зібрані матеріали про історію театру, театральні трупи, що виникли та працювали на сцені театру у різні роки, відгуки критиків про вистави, репертуар. Є також старовинні фото, афіші, листи та документи тощо. Цікаво, що протягом всього свого історичного розвитку в театрі ставили вистави українських авторів. Наприклад, з архівних документів відомо, що у 1942 році, в період фашистської окупації, йшли вистави українською мовою: «Майська ніч» М. Старицького та «Вій» М. Кропивницького за М. Гоголем, «Назар Стодоля» Т. Шевченка, «Хмара» О. Суходольського, організовувались вечори колядок та щедрівок [4]. Аналізуючи архівні документи та хроніки, розумієш усю могутню освітню та виховну силу культурно-мистецького простору театру.

Отже, культурно-мистецький простір Вінницького театру — це цілісна система, що постійно розвивається, а його елементи використовуються для освоєння і трансляції естетичних цінностей та ідеалів, а отже й для естетичного розвитку майбутніх учителів. Сьогодні Вінницький академічний театр імені М. Садовського постає перед глядачем оновленим. Він переживає емансипаційні процеси у своєму ставленні до форми й змісту і поєднує в собі мистецтво гри, фантазії, краси та професійної майстерності. Сучасний театр часто шокує, провокує глядача, виводячи його із зони комфорту. Однак це певний сучасний спосіб розмови про світ, про людину, про те, що їй болять і хвилює, спосіб залучення до естетичних цінностей та ідеалів.

Список використаних джерел:

1. Барановська І. Г., Мозгальова Н. Г. Основні принципи педагогіки театру. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Вінниця, 22–23 квіт. 2021 р. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С. 434–437.
2. Вінницький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Садовського : веб-сайт. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=34639 (дата звернення: 21.02.2022).
3. Театр ім. М. К. Садовського : веб-сайт. URL: <https://teatr.vn.ua/collective> (дата звернення: 21.02.2022).
4. Семенко Л. І., Логінов О. В. Вінницький театр у свічаді історії (1910–1944). Київ : Центр ДЗК, 2019. 536 с.
5. Флоренский П. А. Собрание сочинений. Статьи и исследования по истории и философии искусства и археологии. Москва : Мысль, 2000. 446 с.